

Beata Łuba-Krolik

Dwa oblicza turystyki

Temat: Dwa oblicza turystyki

Przedmiot:

geografia

Poziom:

szkoły ponadgimnazjalne

Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, których ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego:

Treści nauczania — wymagania szczegółowe:

2. Zróżnicowanie gospodarcze świata. Uczeń:

- 1) charakteryzuje wybrane obszary intensywnie zagospodarowane turystycznie na świecie; wyjaśnia, dlaczego zmieniają się kierunki wyjazdów turystycznych Polaków; identyfikuje skutki rozwoju turystyki dla środowiska przyrodniczego

Cele:

Uczeń powinien:

- wyjaśnić znaczenie sektora turystyki dla gospodarki,
- wskazać kierunki wyjazdów turystycznych Polaków,
- charakteryzować skutki rozwoju turystyki dla krajów Globalnego Południa,
- zwracać uwagę na etyczny aspekt turystyki.

Metody i techniki:

- burza mózgów
- praca z mapą
- praca w grupach
- praca z tekstem

Czas:

cykl 2 godzin lekcyjnych

Wykaz materiałów pomocniczych:

- materiał pomocniczy nr 1 — dane statystyczne „Zagraniczne wyjazdy polskich turystów”
- materiał pomocniczy nr 2 — ćwiczenie „Turystyka w statystykach”
- materiał pomocniczy nr 3 — prognozy UNWTO dotyczące rozwoju turystyki
- materiał pomocniczy nr 4 — turystyczne mapy świata
- materiał pomocniczy nr 5 — zadanie „Druza twarz turystyki”

Wykaz przydatnych stron internetowych:

Instytut Turystyki: <http://www.intur.com.pl/>

World Tourism Organization (UNWTO): <http://www.unwto.org>

Fundacja „Afryka inaczej”: <http://afryka.org>

Opis realizacji zajęć:

1. Na początku lekcji zaproponuj, aby każdy uczeń podał skojarzenie do pojęcia „turystyka”. Zaznacz, że podawane skojarzenia nie powinny się powtarzać, zapisuj je na tablicy. Podsumowując wypowiedzi uczniów zwróć uwagę, czy wśród zapisów przeważają skojarzenia mające charakter pozytywny, czy negatywny.

2. Porozmawiaj z uczniami o ich wyjazdach turystycznych (tych zrealizowanych, planowanych i wymarzonych), kierunkach podróży oraz o znaczeniu turystyki dla współczesnego człowieka. Porównaj wypowiedzi uczniów z danymi Instytutu Turystyki, dotyczącymi najczęściej odwiedzanych przez Polaków miejsc świata (materiał pomocniczy nr 1). Zwróć uwagę na zmiany, jakie zaszły w kierunkach podróży turystycznych naszych rodaków w ostatnim dziesięcioleciu (wzrost wyjazdów turystycznych do Turcji, Egiptu, Wielkiej Brytanii, spadek — do Niemiec, Francji, Grecji).
3. Podziel uczniów na 4 grupy, każdej daj odpowiednią część materiału pomocniczego nr 2. Poproś o analizę danych statystycznych i przygotowanie krótkiej prezentacji dotyczącej wybranego zagadnienia, związanego z turystyką. Zachęć do wizualizacji danych statystycznych i przedstawienia ich w formie graficznej. Po wykonaniu zadania poproś grupy — lub ich przedstawicieli — o prezentację efektów pracy na forum klasy. Podsumowując tę część lekcji, podkreśl rosnące znaczenie turystyki w gospodarce światowej. Zwróć uwagę na powiązania turystyki z innymi działami gospodarki oraz możliwościami zatrudnienia w turystyce. Możesz zaprezentować prognozy UNWTO (United Nations World Tourism Organization — Światowa Organizacja Turystyki) do 2020 r. dotyczące rozwoju turystyki (materiał pomocniczy nr 3).
4. Rozdaj grupom mapy świata (materiał pomocniczy nr 4). Wyjaśnij, że przedstawiają one kształty kontynentów, krajów w nietypowy sposób. Poproś o analizę map, a następnie zapytaj o wrażenia, wnioski i refleksje, jakie nasuwają się po ich obejrzeniu. Zapytaj o podobieństwa i różnice między treścią prezentowanych map: Jak zmieniły się kontury państw na mapach? Których krajów, regionów świata nie znajdziemy na przedstawionych mapach, a które się „powiększyły”? Zwróć uwagę na kształt i rozmiar kontynentów znajdujących się na półkuli północnej i południowej. Porozmawiaj o przyczynach takiego obrazu turystycznej mapy świata. Zaznacz, że znaczenie i udział turystyki w gospodarkach państw rozwijających się będzie wzrastać. Jest to szansa na rozwój gospodarczy tych regionów, ale proces budzi jednak pewne obawy.

5. Poproś, by uczniowie przeczytali tekst „Barbarzyńskie wakacje” (materiał pomocniczy nr 5), wskazali na mapie świata wymienione w tekście państwa i przygotowali odpowiedzi na następujące pytania:
  - Jakie problemy zostały opisane w tekście?
  - Jaka jest skala tych problemów?
  - Kogo problemy dotyczą?
  - Jakie są przyczyny problemów?
  - Jakie są ich konsekwencje?
  - Kto może te problemy rozwiązać?
6. Po wykonaniu zadania poproś, by uczniowie pracując w parach, wymienili się opiniami na temat opisanych w tekście problemów, a potem porównali swoje odpowiedzi. Poproś kilku ochotników o przeczytanie odpowiedzi na forum klasy. Porozmawiaj o tym, jak należy rozumieć ostatnie zdanie tekstu: *od tego jak spędzisz urlop, w jakimś stopniu zależy przyszłość twoich dzieci.*
7. Zaproponuj uczniom, aby korzystając z Internetu, np. portalu Fundacji „Afryka inaczej”: www.afryka.org, przygotowali program wycieczki do wybranego kraju Globalnego Południa, zwracając uwagę na aspekt etyczny turystyki.

Materiały pomocnicze

Materiał pomocniczy nr 1

Tab. Zagraniczne wyjazdy polskich turystów według odwiedzanych krajów (w mln)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Niemcy	3,60	2,50	2,65	2,60	2,30	1,85	2,75	1,55	1,90	1,30
W. Brytania	0,25	0,15	0,15	0,15	0,20	0,30	0,60	0,85	0,45	0,50
Czechy	0,60	0,70	0,70	0,50	0,55	0,50	0,55	0,40	0,65	0,35
Holandia	0,30	0,20	0,45	0,25	0,15	0,25	0,55	0,30	0,35	0,35
Włochy	1,00	0,60	0,45	0,55	0,50	0,55	0,45	0,35	0,45	0,65
Słowacja	0,65	0,80	0,55	0,50	0,55	0,50	0,35	0,45	0,45	0,20
Austria	0,45	0,50	0,40	0,45	0,35	0,35	0,30	0,35	0,30	0,35
Chorwacja	0,40	0,50	0,30	0,20	0,15	0,25	0,25	0,25	0,30	0,30
Francja	0,75	0,50	0,55	0,35	0,20	0,30	0,20	0,45	0,35	0,20
Węgry	0,25	0,45	0,35	0,25	0,10	0,15	0,20	0,15	0,20	0,10
Ukraina	0,15	0,15	0,35	0,25	0,20	0,25	0,15	0,25	0,15	0,10
Litwa	0,10	0,10	0,15	0,10	0,10	0,10	0,15	0,15	0,30	0,10
Szwecja	0,25	0,25	0,15	0,10	0,10	0,10	0,15	0,15	0,10	0,20
Egipt	.	.	.	0,10	0,10	0,10	0,15	0,15	0,25	0,25
Tunezja	.	.	0,10	0,10	.	.	0,15	.	.	0,10
Belgia	0,20	0,10	0,15	0,15	0,20	0,15	0,10	0,30	0,15	0,35
Grecja	0,50	0,25	0,55	0,15	0,15	0,15	0,10	0,15	0,30	0,15

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Hiszpania	0,40	0,30	0,30	0,15	0,15	0,15	0,10	0,30	0,30	0,25
USA	0,10	0,10	0,10	.	0,10	0,10	0,10	.	.	.
Turcja	.	.	0,10	.	.	0,10	0,10	0,10	0,15	0,15
Irlandia	.	.	.	.	.	.	0,10	0,15	0,25	0,20
Rosja	.	.	.	0,15	0,10	.	.	.	0,20	.
Dania	0,10	0,10	0,10	0,10	.	.	.	0,25	0,10	0,10
Norwegia	.	.	0,10	.	.	.	.	0,15	0,10	.
Razem wyjazdów turystycznych*	9,6	7,7	8,4	7,2	6,3	6,2	7,3	6,9	7,6	6,3

Źródło: Turystyczne wyjazdy zagraniczne Polaków: <http://www.intur.com.pl/wyjazdy.htm#kraje>

Materiał pomocniczy nr 2

Ćwiczenie „Turystyka w statystykach”

Część dla grupy nr 1

Przeanalizujcie dane statystyczne przedstawione w tabeli i przygotujcie krótką wypowiedź, dotyczącą następujących zagadnień:

- Jak zmieniała się liczba przyjazdów w poszczególnych regionach świata?
- Które regiony świata były najczęściej odwiedzane przez turystów?
- Na którym kontynencie nastąpił wzrost przyjazdów turystycznych?
- Jak zmieniała się liczba i tempo przyjazdów turystycznych do krajów o gospodarkach rozwiniętych oraz rozwijających się?

Tab. 1. Przyjazdy turystów zagranicznych na świecie według regionów UNWTO (w mln)

	Przyjazdy (w mln)						
	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009
Świat ogółem	533	683	802	846	901	919	880
Rozwinięte gospodarki	339	423	451	475	496	494	470
Gospodarki rozwijające się	194	260	351	371	404	425	410
Europa	309,1	392,2	441,0	463,9	485,4	487,2	459,7
Azja i Pacyfik	82,0	110,1	153,6	166,0	182,0	184,0	181,2
Ameryki	109,0	128,9	134,0	135,8	142,9	147,8	140,6
Afryka	18,8	26,5	35,4	39,6	43,2	44,3	45,8
Afryka Północna	7,3	10,2	13,9	15,1	16,3	17,1	17,6
Afryka Subsaharyjska	11,6	16,3	21,5	24,6	26,9	27,2	28,2
Bliski Wschód	13,7	24,9	37,8	40,9	46,9	55,6	52,9

Źródło: UNWTO World Tourism Barometer; aktualizacja za: *Interim Update, August 2010*,

<http://www.intur.com.pl/trendy.htm#tab3>

Część dla grupy nr 2

Przeanalizujcie dane statystyczne przedstawione w tabeli i przygotujcie krótką wypowiedź dotyczącą następujących zagadnień:

- Jak zmieniały się wpływy z turystyki w poszczególnych regionach świata?
- Które regiony świata osiągały największe wpływy z turystyki międzynarodowej, a które najmniejsze?

Tab. 2. Wpływy z turystyki międzynarodowej na świecie wg regionów UNWTO (w mld USD i euro).

	Waluty lokalne, kursy stałe			USD			Euro		
	Zmiany %			(mld)	(mld)	podróż	(mld)	(mld)	podróż
	07/06	08/07	09/08	2008	2009	2009	2008	2009	2009
Świat ogółem	5,5	1,4	-5,7	942	852	970	640	611	690
Rozwinięte gospodarki	4,9	1,9	-6,6	612,0	547,0	1160	416,0	392,0	830
Gospodarki rozwijające się	6,8	0,5	-4,1	329,0	305,0	740	224,0	219,0	530
Europa	2,7	-1,2	-6,5	473,7	413,3	900	322,0	296,3	640
Azja i Pacyfik	10,0	4,6	-0,9	208,9	203,2	1120	142,1	145,7	800
Ameryki	6,4	4,7	-9,8	187,6	165,2	1180	127,5	118,4	850
Afryka	9,4	-3,8	-4,0	30,0	28,7	630	20,4	20,6	450
Afryka Północna	7,4	-3,9	-4,5	10,8	9,9	560	7,3	7,1	400
Afryka Subsaharyjska	10,5	-3,7	-3,8	19,2	18,8	670	13,1	13,5	480
Bliski Wschód	10,2	4,8	-3,7	41,5	41,8	790	28,2	30	560

Źródło: UNWTO World Tourism Barometer Volume 8, No. 2, June 2010,

<http://www.intur.com.pl/trendy.htm#tab3>

Część dla grupy nr 3

Przeanalizujcie dane statystyczne przedstawione w tabeli i przygotujcie krótką wypowiedź, dotyczącą następujących zagadnień:

- Jak kształtowały się wpływy z turystyki w przedstawionych krajach w ostatnim dziesięcioleciu?
- Które kraje odnotowały największe zmiany wpływów z turystyki zagranicznej?
- Jak zmieniały się wpływy z turystyki w Polsce w latach 2000–2009?
- W jakich regionach świata znajdują się kraje, które osiągają największe wpływy z turystyki zagranicznej? Czy wśród nich znajdują się kraje Globalnego Południa?

Tab. 3. Kraje świata o największych wpływach z turystyki zagranicznej (w mld USD).

	Wpływy (mld USD)					
	2000	2005	2006	2007	2008	2009
Świat ogółem	478	679	744	857	942	852
Stany Zjednoczone	82,4	81,8	85,8	96,9	110,0	93,9
Hiszpania	30,0	48,0	51,1	57,6	61,6	53,2
Francja	33,0	44,0	46,3	54,3	56,6	49,4
Włochy	27,5	35,4	38,1	42,7	45,7	40,2
Chiny	16,2	29,3	33,9	37,2	40,8	39,7
Niemcy	18,7	29,2	32,8	36,0	40,0	34,7
Zjednoczone Królestwo	21,9	30,7	34,6	38,6	36,0	30,1
Australia	9,3	16,8	17,8	22,3	24,8	25,6
Turcja	7,6	18,2	16,9	18,5	22,0	21,3
Austria	9,8	16,1	16,6	18,7	21,6	19,4

	Wpływy (mld USD)					
	2000	2005	2006	2007	2008	2009
Hongkong	5,9	10,3	11,6	13,8	15,3	16,5
Tajlandia	7,5	9,6	13,4	16,7	18,2	15,9
Malezja	5,0	8,8	10,4	14,0	15,3	15,8
Grecja	9,2	13,7	14,3	15,5	17,1	14,5
Meksyk	8,3	11,8	12,2	12,9	13,3	11,3
Egipt	4,3	6,9	7,6	9,3	11,0	10,8
Indie	3,5	7,5	8,6	10,7	11,8	10,6
Japonia	3,4	6,6	8,5	9,3	10,8	10,3
Koreańska Republika	6,8	5,8	5,8	6,1	9,8	9,4
Federacja Rosyjska	3,4	5,9	7,6	9,4	11,8	9,4
Singapur	5,1	6,2	7,5	9,1	10,7	9,2
Polska	5,7	6,3	7,2	10,6	11,8	9,0
Chorwacja	2,8	7,5	7,9	9,3	11,0	8,9
Republika Południowej Afryki	2,7	7,5	8,1	8,8	7,9	7,5
Zjednoczone Emiraty Arabskie	1,1	3,2	5,0	6,1	7,2	7,4
Tajwan	3,7	5,0	5,1	5,2	5,9	7,0
Maroko	2,0	4,6	6,0	7,2	7,2	6,6
Liban	.	5,5	5,0	5,5	7,2	.
Indonezja	5,0	4,5	4,4	5,3	7,4	6,3

	Wpływy (mld USD)					
	2000	2005	2006	2007	2008	2009
Nowa Zelandia	2,3	5,2	4,8	5,4	5,0	4,4
Izrael	4,1	2,8	2,8	3,1	4,1	3,6
Ukraina	0,4	3,1	3,5	4,6	5,8	3,6

Źródło: UNWTO World Tourism Barometer Volume 8, No. 2, June 2010,

<http://www.intur.com.pl/trendy.htm#tab3>

Część dla grupy nr 4

Przeanalizujcie dane statystyczne przedstawione w tabeli i przygotujcie krótką wypowiedź dotyczącą następujących zagadnień:

- Które regiony świata, według prognoz UNWTO, odnotują największy wzrost przyjazdów turystycznych?
- Które regiony świata, według prognoz UNWTO, będą miały największy, a które najmniejszy udział w rynku przyjazdów turystycznych?

Tab. 4. Prognozy przyjazdów na świecie (w mln).

	Prognozy		średnia stopa wzrostu (%)	udział w rynku (%)	
	2010	2020		1995-2020	1995
Świat ogółem	1006,4	1561,1	4,1	100	100
Afryka	47,0	77,3	5,5	3,6	5,0
Ameryki	190,4	282,3	3,8	19,3	18,1
Wsch. Azja i Pacyfik	195,2	397,2	6,5	14,4	25,4
Europa	527,3	717,0	3,1	59,8	45,9
Bliski Wschód	35,9	68,5	6,7	2,2	4,4
Azja Płd.	10,6	18,8	6,2	0,7	1,2

Źródło: Światowa Organizacja Turystyki (UNWTO), <http://www.intur.com.pl/trendy.htm#tab3>

Materiał pomocniczy nr 3

Prognozy UNWTO dotyczące rozwoju turystyki do 2020 r.

- Liczba podróży na świecie w 2020 r. wyniesie 1561 mln, a wpływy osiągną wartość 2 bilionów USD.
- Europa pozostanie najczęściej odwiedzanym regionem świata — przewiduje się 717 milionów podróży w 2020 r. i 46% udział w światowym rynku turystycznym.
- Wśród poszczególnych regionów Europy największy wzrost przyjazdów odnotują: kraje Europy Środkowo-Wschodniej (223 mln) oraz południowo-wschodnich krajów basenu Morza Śródziemnego (212 mln).
- Region Azji Wschodniej i Pacyfiku stanie się drugim z kolei po Europie najczęściej odwiedzanym regionem na świecie i jego udział wzrośnie do 25%.
- Liczba podróży międzyregionalnych, jak się przewiduje, będzie rosła szybciej niż liczba podróży wewnątrz regionów.

Źródło: Trendy w turystyce światowej, www.intur.com.pl/trendy.htm#tab3

polska pomoc

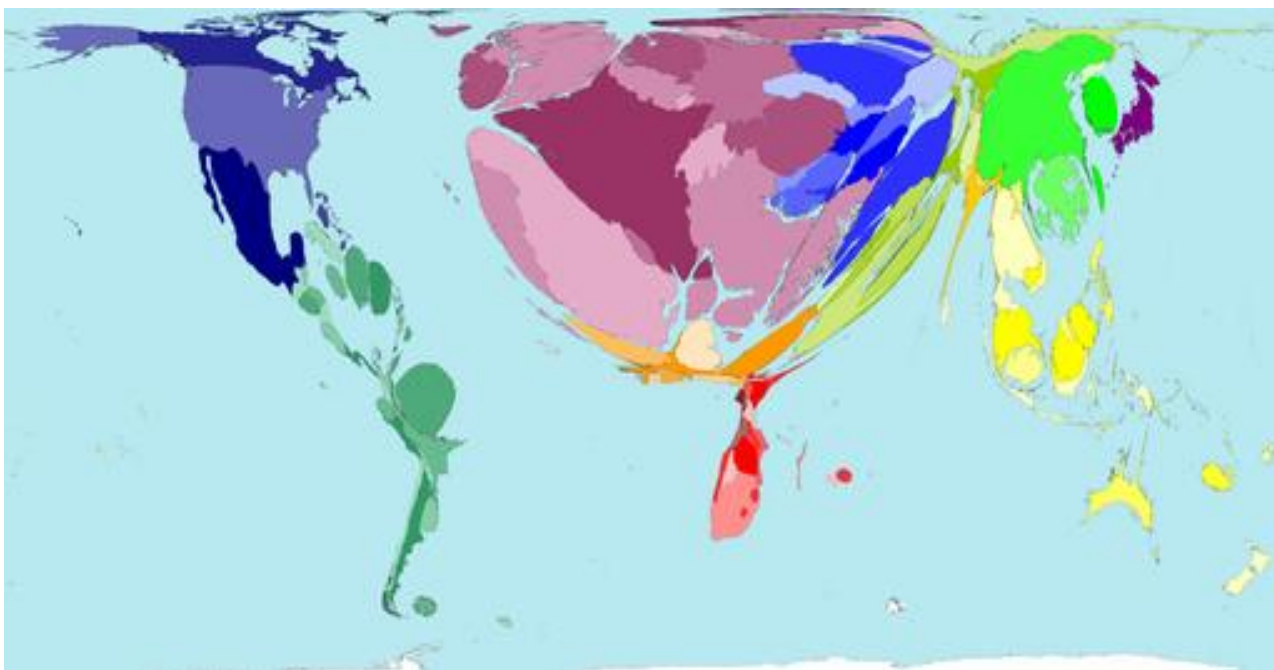
OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

Wiem, rozumiem, działam – edukacja rozwojowa w polskiej szkole

Materiał pomocniczy nr 4

Turystyczne mapy świata

Mapa nr 1. Kierunki wyjazdów turystycznych

Źródło: Worldmapper, <http://www.worldmapper.org/display.php?selected=19>

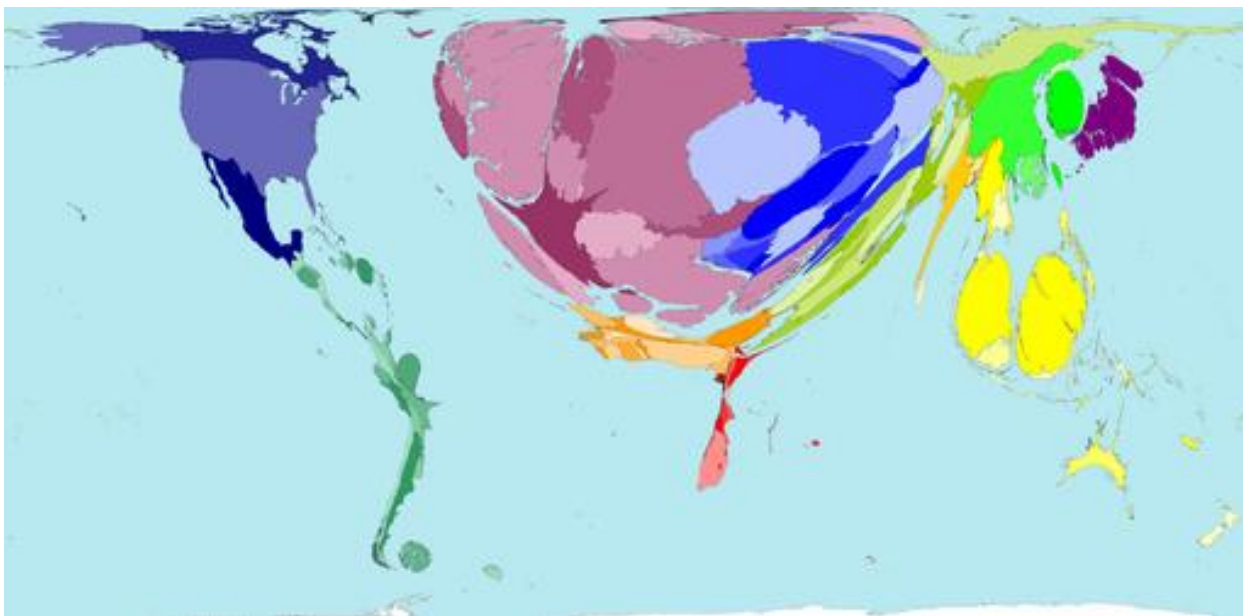
polska pomoc

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

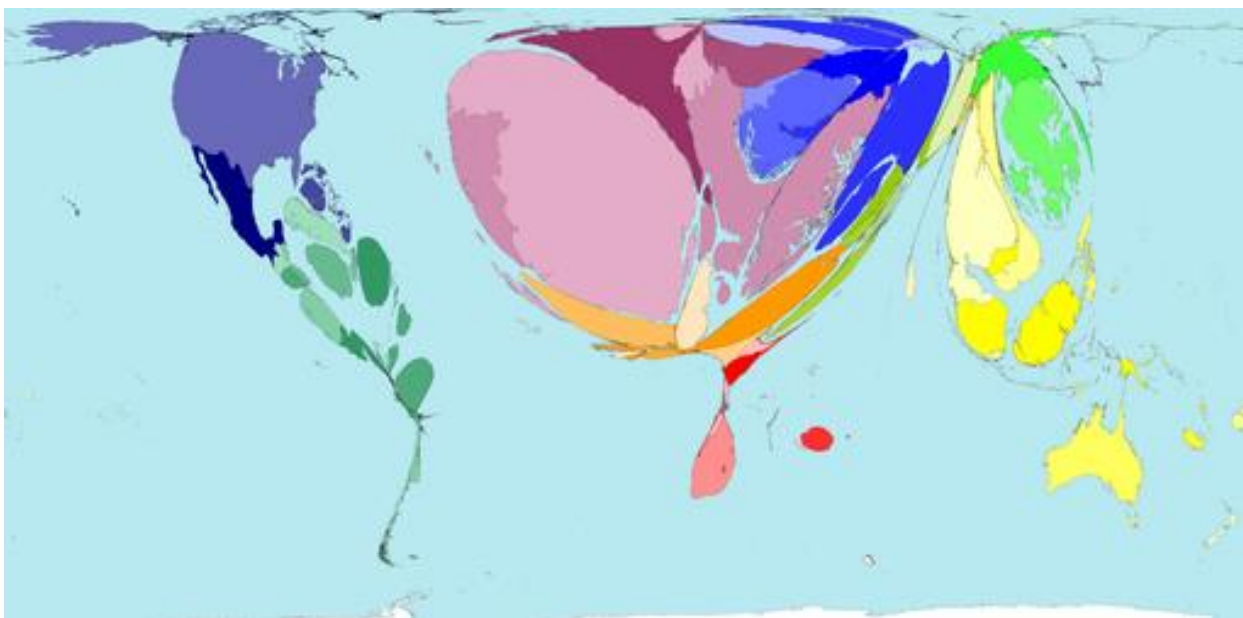
Wiem, rozumiem, działam – edukacja rozwojowa w polskiej szkole

Mapa nr 2. Aktywność turystyczna mieszkańców poszczególnych państw

Źródło: Worldmapper, <http://www.worldmapper.org/display.php?selected=20>

Mapa nr 3. Zyski z turystyki

Źródło: Worldmapper, <http://www.worldmapper.org/display.php?selected=25>

15

Projekt realizowany przez **Ośrodek Rozwoju Edukacji (dawny CODN)** przy finansowym wsparciu
Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP

www.edukacjaglobalna-codn.pl

Materiał pomocniczy nr 5

Ćwiczenie „Druga twarz turystyki”

Przeczytajcie tekst „Barbarzyńskie wakacje”. Wskażcie na mapie świata wymienione w tekście państwa i przygotujcie odpowiedź na następujące pytania:

- Jakie problemy zostały opisane w tekście?
- Jaka jest skala tych problemów?
- Kogo problemy dotyczą?
- Jakie są przyczyny problemów?
- Jakie są ich konsekwencje?
- Kto może te problemy rozwiązać?

Tekst „Barbarzyńskie wakacje”

W ostatniej dekadzie kraje rozwijające się notowały dwukrotnie większą dynamikę rozwoju turystyki niż kraje rozwinięte. Dla wielu z nich jest to główne źródło dewiz. Turyści dają zarobek lokalnym restauratorom, kierowcom, przewodnikom i producentom pamiątek. Jednak większość zysków (według różnych szacunków od 55 do 95%) zgarniają zachodni właściciele linii lotniczych i biur turystycznych. Dla lokalnych społeczności z każdego wydanego przez turystę dolara pozostaje ledwie kilka centów. Nowe miejsca pracy dla miejscowej ludności ograniczają się do prostych i nisko płatnych zajęć. Na całym świecie przy obsłudze turystów pracuje 13–19 mln dzieci. Sprzedają pamiątki, podają do stołu, czyszczą buty.

Jedna z brytyjskich organizacji, zajmujących się promowaniem odpowiedzialnej turystyki, twierdzi wręcz, że turystyka przyczynia się do łamania praw człowieka. Turyści są pozbawiani dostępu do łąk, lasów, usuwani z ziemi należącej do nich od pokoleń. Na tak wyczyszczonym polu wytycza się parki, a plaże przejmują deweloperzy.

Przykładem tego może być Rezerwat Botswana Central Kalahari Game Reserve w Botswanie, utworzony w celu ochrony tradycyjnego terytorium Buszmenów Gwi, Gana i Tsila oraz ich sąsiadów Bakgalagadi. Ciemne chmury nad Kalahari pojawiły się na początku lat 80. XX w., kiedy to na

terenie rezerwy odkryto diamenty. Niebawem urzędnicy odwiedzili Buszmenów informując ich, że będą musieli opuścić swoje ziemie.

W seriach przesiedleń w latach 1997, 2002 i 2005 niemal wszyscy Buszmeni zostali eksmitowani, a ich domy zostały rozebrane. W 2006 r. Buszmeni otrzymali sądowe pozwolenie na powrót do swej ojczyzny, lecz rząd zrobił wszystko, aby utrudnić godne życie na ich rodzimym terytorium. Kilkuset buszmeńskich śmiazków, którzy postanowili wrócić, natrafiło na restrykcje, które uderzyły w podstawy egzystencji.

Administracja zakazała Buszmenom korzystania z ujęć wody, które były wykorzystywane przez nich przed eksmisją. Ponadto rząd odmówił wydania pozwolenia na polowanie, które jest tradycyjnym elementem gospodarki plemienia. Pomimo serii zakazów skierowanych przeciwko społeczności buszmeńskiej, rząd botswański zawarł umowę najmu z turystyczną firmą Safari Wilderness, która niebawem utworzyła obóz turystyczny na terenie Buszmenów Gana, bez konsultacji z plemieniem.

Kalahari Plains Camp, prowadzony przez Safari Wilderness, udostępnia swoim gościom dostęp do basenu i serwuje koktajle, podczas gdy Buszmeni zmuszeni są odbywać długie 300 milowe wędrówki do ujęć wody. Pomimo tej rozbieżności Safari Wilderness określa się jako organizacja ekoturystyczna, przyczyniająca się do ochrony dziedzictwa dzikiej Afryki i dzielenia korzyści płynących z turystyki z lokalną społecznością.

W kwietniu 2010 r. powszechnie znany producent sprzętu sportowego Puma AG kupił 20% udziałów w spółce Safari Wilderness. Równolegle Puma nazywa siebie „przedsiębiorstwem odpowiedzialności społecznej” i twierdzi, że „przyczynia się do tworzenia lepszego świata dla przyszłych pokoleń”.

W lipcu 2010 r., Najwyższy Sąd Botswany utrzymał zakaz dostępu do wody. Sędzia orzekł, że Buszmenom nie przysługuje prawo do istniejących już odwiertów wody ani wywiercenia nowych. Prezydent Botswany, Ian Khama nazwał sposób życia Buszmenów archaiczną fantazją.

Innym przykładem jest sytuacja Masajów, których w czasach kolonialnych zaczęli przesiedlać brytyjscy kolonizatorzy. Dziś Masajom nie wolno polować w rejonach przylegających do parków na-

rodowych, choć zachodni myśliwi z grubymi portfelami dostają pozwolenie (zabicie lwa kosztuje 70 000 USD). Masajom nie wolno korzystać ze źródeł wody przeznaczonych dla przyjezdnych, a nawet wchodzić do parku — chyba że po to, aby tańczyć dla turystów.

Nieodwracalne szkody turystyka wyrządza środowisku naturalnemu. Śródziemnomorskie kurorty generują 75% śmieci w sezonie letnim. W Zimbabwie masowo wycina się drzewa na meble i rzeźby kupowane przez turystów. Ogromna część ruchu turystycznego koncentruje się w krajach ubogich w wodę, którą hotele z basenami i polami golfowymi marnują na potęgę. Dwa tysiące litrów wody jakie codziennie zużywa przeciętne, 18 dołkowe pole golfowe, wystarczyłoby do zaspokojenia potrzeb stu malezyjskich rolników. W Afryce organizatorzy safari nielegalnie wykładają przynętę, aby zwabić dzikie zwierzęta. To je uzależnia od człowieka. Pantery robią się grube, leniwe — zamiast polować, „czekają na obiad o 19:30”.

Wiele kontrowersji budzi również rozrywka dobrze sytuowanych Europejczyków czy Amerykanów, którzy nudząc się już na banalnych wakacjach w pięciogwiazdkowych hotelach z basenem, sauną i kortem tenisowym, w poszukiwaniu mocnych wrażeń wybierają się do dzielnic nędzy w Rio de Janeiro, Bombaju (spopularyzowanym przez film *Slumdog Millionaire*) i Nairobi, gdzie najpopularniejsza jest Kibera — prawdopodobnie największy slums w Afryce.

Bogaci mieszkańcy Europy i Ameryki na własne oczy chcą zobaczyć, jak to jest mieszkać w tekturowym domu i jeść resztki znalezione na wysypisku śmieci. Turystyka nędzy cieszy się ogromną popularnością, Ma też swoich zwolenników. Firmy organizujące wyjazdy do dzielnic nędzy bronią się, że w ten sposób zwracają uwagę władz i mediów na problem bezdomności i biedy, a część ich zysków trafia do lokalnych społeczności.

Mieszkańcy slumsów skarżą się jednak, że są traktowani jak egzotyczne zwierzęta w zoo, a wycieczki robiące zdjęcia ludziom, walczącym o przeżycie, odzierają ich z resztek godności. Coraz częściej czują się ofiarami, a nie beneficjentami turystyki. Tym bardziej, że pomiędzy nimi a grupami wycieczkowymi nie nawiązuje się dialog, nie ma szansy na wymianę opinii czy doświadczeń, które są tak ważne w relacjach międzyludzkich opartych na partnerstwie.

Wiem, rozumiem, działam – edukacja rozwojowa w polskiej szkole

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

Dr Pieter Kat, szef fundacji LionAid, opisał cztery stałe fazy rozwoju wszystkich rejonów przyciągających turystów: odkrycie nowego, wspaniałego miejsca, nietkniętego przez cywilizację; rozwój bazy turystycznej; destrukcja krajobrazu i środowiska wskutek nieustannie rosnącej liczby gości i coraz większych hoteli; porzucenie wyeksploatowanego miejsca — rozczarowani turyści szukają nowego kierunku na wakacje. Czy można przerwać ten cykl, który pochłania, przeżuwa i wypluwa kolejne piękne miejsca na Ziemi? Pieter Kat uważa, że tak — jeśli tylko turyści zrozumieją, że ich wakacje mają wpływ na życie innych ludzi i będą pamiętali, że od tego, jak spędzą urlop, w jakimś stopniu zależy przyszłość ich dzieci.

Źródło: opracowano na podstawie [Newsweek.pl](http://www.newsweek.pl):

<http://www.newsweek.pl/artykuly/sekcje/swiat/barbarzynskie-wakacje,62215,1>

portalu Fundacji „Afryka inaczej”:

<http://afryka.org/?showNewsPlus=5306>; <http://afryka.org/index.php?showNewsPlus=5286>

